

1. Referentie

Referentie	Den Exter Blokland, E., Engels, R.C.M.E., Hale III, W.W., Meeus, W., & Willemsen, M. (2002). Stoppen met roken door ouders en het beginnen met roken door vroeg-adolescenten. <i>Gedrag & Gezondheid</i> , 30, (5), 313-326.
Taal	Nederlands
ISBN	/
Publicatievorm	Tijdschriftartikel

2. Abstract

Het onderzoek gaat na in hoeverre de geschiedenis van rookgewoonten van ouders van invloed is op het huidige rookgedrag van vroeg-adolescenten. Het gaat de invloed na van het stoppen met roken door de ouders op het rookgedrag van vroeg-adolescenten.

3. Trefwoorden

Thema('s)	Gezondheid
Trefwoord(en)	Adolescenten, NIPO Defacto-rookvrij, onderzoek, ouders, roken

4. Onderzoeker

Opdrachtgever	/
Onderzoeker(s)	E. Den Exter Blokland, R.C.M.E. Engels, W.W. Hale, W. Meeus & M. Willemsen Nederlands Instituut voor de Publieke Opinie en het Marktonderzoek (NIPO) Postbus 247 1000 AE Amsterdam Nederland Tel: +3120/ 522 54 44 Fax: +3120/ 522 53 33 info@tns-nipo.com http://www.tns-nipo.com Sectie Orthopedagogiek: Gezin en Gedrag Faculteit der Sociale Wetenschappen Radboud Universiteit Postbus 9104 6500 HE Nijmegen Nederland Tel: +3124/ 361 21 23 Fax: +3124/ 361 27 76 http://www.ru.nl/pwo/

5. Onderzoeksvraag

Onderzoeksvraag	In hoeverre beïnvloedt de geschiedenis van de rookgewoonten van ouders het huidige rookgedrag van hun kinderen, vroeg-adolescenten? In hoeverre is het stoppen met roken door de ouders van invloed op het roken door adolescenten? Is het moment waarop de ouder is gestopt met roken na de geboorte van het ondervraagde kind (binnen de groep van gezinnen waarbij één of beide ouders is gestopt met roken), van invloed is op de kans dat het kind gaat roken?
-----------------	--

Hypothesen	Kinderen van ouders die beiden nooit hebben gerookt hebben minder kans om te gaan roken in vergelijking met kinderen van ouders die gestopt zijn of nog roken. Kinderen van ouders die gestopt zijn met roken hebben minder kans om te gaan roken dan kinderen van ouders die nog roken. Des te eerder in het leven van het kind de ouder stopt met roken, des te kleiner de kans is dat het kind gaat roken in de adolescentieperiode Hoe langer het kind blootgesteld is aan een rokende ouder, des te groter de kans dat het kind begint met roken. De invloed van het stoppen met roken door een ouder is het grootst wanneer de andere ouder in het gezin niet rookt.
------------	---

6. Methode

Onderzoeksmethode	Kwantitatief onderzoek gebaseerd op interview en zelfrapportages.
Onderzochte groep	Uit een steekproef van 2402 personen werden de gegevens van 2206 jongeren tussen 10 en 14 jaar geanalyseerd. Deze groep bestond voor 51,6% uit jongens. 5 leeftijdsgroepen: 7,7% 10jarigen 19,7% 11jarigen 30,1% 12jarigen 22,9% 13jarigen 19,5% 14jarigen 2 geloofscategorieën: 39,2% was christelijk 5,7% van een andere religie
Bereik	/

7. Resultaten

Rookgedrag ouders-kind	Hieruit blijkt dat in gezinnen waarin beide ouders niet roken (de referentiegroep) de minste kans bestond dat het kind rookt. Zelfs al roken beide ouders niet, maar was één van de ouders vroeger een roker en vervolgens gestopt, dan was de kans groter dat het kind rookt. Wanneer beide ouders hadden gerookt maar gestopt waren, werd de kans dat hun kind later rookt nog groter. Indien er in het gezin één van de ouders rookte, is de kans behoorlijk veel groter dat het kind gaat roken. De kans hierop hangt wel af van het rookgedrag van de andere ouder. Als de andere ouder nooit heeft gerookt was in die groep bijna de helft van de adolescenten roker en als de andere ouder was gestopt, was de helft roker. De grootste kans op rokende adolescenten was er in die gezinnen waarin beide ouders roken (meer dan de helft kans).
Stopgeschiedenis papa	Des te eerder de vader stopt met roken, des te kleiner is de kans dat het kind gaat roken. Uit aanvullende analyses blijkt dat het moment van stoppen door de vader sterker samenhangt met roken van de adolescent, dan de samenhang met de andere ouder die een niet-roker is.
Stopgeschiedenis mama	Uit de analyses voor de groep adolescenten waarvan de moeder was gestopt na de geboorte van het kind bleek dat, indien de moeder was gestopt tussen het tiende en veertiende levensjaar van het kind, de kans driemaal zo groot was dat het kind ging roken dan in het geval de moeder was gestopt op het moment dat het kind zeven jaar of jonger was. Een vergelijkbare analyse is uitgevoerd maar dan voor de groep van adolescenten waarvan de moeder was gestopt met roken en de vader een niet-roker was. Hieruit bleek eveneens dat de kans groter was dat het kind ging roken als de ouder stopte met roken tussen het tiende en veertiende levensjaar.

8. Publicaties op basis van hetzelfde onderzoek

/

9. Beleidsaanbevelingen

Nee

10. Samenvatting

In deze studie werd nagegaan of de rookgeschiedenis van ouders een rol speelt bij het beginnen met roken door vroeg-adolescenten. Dit werd verwezenlijkt door bij een grote steekproef van 2206 10-14-jarigen na te gaan hoe het rookgedrag van de ouders samenhangt met hun eigen rookgedrag. Verder werd gekeken in hoeverre het moment van stoppen met roken door de ouders de kans bepaalt dat het kind gaat roken.

Allereerst is het goed om te vermelden dat ondanks de daling in het aantal volwassenen dat rookt vanaf de jaren zestig in de vorige eeuw, nog steeds zeer veel adolescenten blootgesteld worden aan één of twee rokende ouders in het gezin. Uit ons representatief onderzoek blijkt dat in 52% van de Nederlandse gezinnen één of beide ouders rookt. Let wel: het gaat hier om gezinnen waarbij adolescenten op het moment van afname van het onderzoek aangeven dat hun ouders roken: de ouders die gestopt zijn, zijn hierbij niet meegerekend. Dit betekent concreet dat in zeer veel gevallen de kinderen hun gehele kindertijd zijn blootgesteld aan een rokende ouder. Dat dit niet alleen leidt tot nadelige effecten voor de gezondheid van kinderen, maar eveneens de kans groter maakt dat het kind gaat roken is evident. Uit onze gegevens blijkt dat een kind in een gezin waar de ouders roken viermaal zo veel kans heeft te roken dan een kind in een gezin waar geen van de ouders ooit heeft gerookt. Het stoppen met roken door ouders heeft duidelijk een preventief effect op het rookgedrag van het kind. Het is goed te vermelden dat alhoewel de kans dat het kind gaat roken kleiner is dan wanneer de ouder(s) met roken is (zijn) gestopt, deze altijd nog groter is dan wanneer de ouders helemaal nooit gerookt hebben.

Het moment waarop de ouder stopt met roken bepaalt ook de kans dat kinderen gaan roken. In de analyses voor zowel het stoppen door de vader als de moeder blijkt dat wanneer de ouders op een jonge leeftijd van het kind stoppen (<7 jaar) de kans kleiner is dat het kind gaat roken dan wanneer de ouder laat in de kindertijd (tussen de 7 en 10 jaar) of in de vroege adolescentie (tussen de 10 en 14 jaar) stopt. Uniek aan onze studie is dat we apart gekeken hebben naar het stoppen met roken door de vader of de moeder. De bevindingen zijn echter behoorlijk eenduidig: het is niet zo dat het stopgedrag van één van de ouders duidelijk sterker gerelateerd is aan het rookgedrag van de adolescent.

De mate waarin het stoppen met roken van een ouder van invloed is op het rookgedrag van het kind hangt wellicht ook af van het rookgedrag van de andere ouder. De verwachting was dat wanneer één van de ouders stopt met roken terwijl de andere nog rookt, de voorbeeldfunctie die het stoppen heeft voor het kind minder is dan wanneer een ouder stopt, terwijl de andere ouder niet rookt (dat wil zeggen of nooit heeft gerookt of al eerder is gestopt). Met name bij vaders vonden we ondersteuning voor deze verwachting. De impact die het stoppen met roken door de vader had op het rookgedrag van het kind was groter in het geval de moeder niet rookte.

De rol van stoppen met roken door ouders verklaren wij aan de hand van de sociale leertheorie van Bandura. Het roken van ouders heeft een duidelijke voorbeeldfunctie voor het kind. Indien ouders thuis in het gezin roken gedurende de kindertijd geeft dit aan het kind informatie over de normen die ouders hebben over roken. Het preventieve effect van stoppen met roken op het rookgedrag van kinderen kan opgevat worden als een verminderde blootstelling aan het voorbeeldgedrag van ouders. Daarnaast is het ook mogelijk dat wanneer ouders stoppen dit een duidelijk signaal afgeeft aan de kinderen over de negatieve consequenties van roken. Echter, verder onderzoek is nodig waarin nagedacht wordt hoe kinderen omgaan met stoppen met roken door ouders.